

AMBACHTSE VERTELLINGEN, AFLEVERING 86

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN III

U ziet hier een heel oude foto van het gemeentehuis, zoals dat (behoudens latere verbouwingen) van 1898 tot 1951 in gebruik is geweest. Hier was veelal het stembureau voor de diverse verkiezingen gehuisvest.

De verkiezingen van 21 maart jl. zijn in onze gemeente gelukkig zonder problemen verlopen. In het verleden zijn er weleens moeilijkheden geweest. Van twee voorvallen kan ik u iets vertellen.

In 1917 deed zich tijdens de gemeenteraadsverkiezingen een probleem voor. Er waren vier van de elf raadsleden aftredend. Elke twee jaar trad een derde van het aantal raadsleden af. Twee personen werden in eerste instantie rechtstreeks gekozen. Voor de andere twee was een herstemming nodig, twee weken later. Zo ging dat vroeger toen nog niet periodiek een voltallige gemeenteraad werd gekozen. Tijdens deze tweede verkiezingsdag deed zich de tragische omstandigheid voor dat één van de verkiesbare kandidaten overleed. Het betrof een zekere P.C. Smaal, die vele jaren deel had uitgemaakt van de raad. Door diens overlijden kwam de gemeente voor de vraag te staan of de verkiezingsuitslag geldig was. Die vraag gold met name de andere kandidaat, die volgens de uitslag ook gekozen was. Dat betrof de heer Jakob Visser, met wiens verkiezing voor het eerst een socialist (lid van de SDAP) intree zou doen in de Ambachtse gemeenteraad. Omdat Smaal was overleden was de uitkomst voor hem eigenlijk niet van belang. De gemeenteraad verklaarde na uitvoerige beraadslaging Visser met meerderheid van stemmen benoemd. Eén der raadsleden, die het niet eens was met dit besluit, ging in beroep bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, die het raadsbesluit waarmee Visser was toegelaten, vernietigde, omdat diens verkiezing ongeldig was. Cruciaal in deze kwestie was dat Smaal tijdens de stemming was overleden. Indien hij na afloop van de stemming overleden zou zijn, was de stemming wel geldig geweest. Enkele weken later vond een nieuwe verkiezing plaats, die voor Visser gunstig afliep.

Ambacht is in 1853 ook een keer in het nieuws geweest. Het betrof de verkiezing van een lid voor de Tweede Kamer. Nederland kende toen nog het districtenstelsel. Ambacht stemde mee voor een

vertegenwoordiger in het district Dordrecht. Maar wat deed zich voor. De Ambachters hadden in ons dorp de verkiezing georganiseerd buiten de burgemeester om. Die burgemeester was kort tevoren benoemd tot ongenoegen van de Ambachtse gemeenteraad. De Ambachtse raad wilde die ongewenste burgemeester niet installeren. In zijn hoedanigheid van burgemeester had deze voorzitter van het Ambachtse stembureau moeten zijn, maar Ambacht had in zijn plaats een wethouder tot voorzitter gemaakt. Vraag was of de Ambachtse verkiezingsuitslag voor de uitslag in Dordrecht mocht worden meegeteld. En dat was die keer essentieel, want al dan niet meetellen van die Ambachtse stemmen was bepalend voor de vraag wie er namens het district Dordrecht in de Tweede Kamer zitting mocht nemen. Deze geschiedenis wordt door de heer W. Schneider uitgebreid beschreven in het nieuwste nummer van SwindregtWere. Dat nummer is nog te verkrijgen in de Oudheidkamer Den Brommert.

***Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht
Arie Verhoeven***